

Supported by:

Federal Ministry
for the Environment, Climate Action,
Nature Conservation and Nuclear Safety

based on a decision of
the German Bundestag

Implemented by:

**Методологія тарифоутворення у сфері
централізованого теплопостачання: нормативна база,
основні органи державного регулювання.**

**Поняття двоставкового тарифу. Юридичні та
економічні передумови переходу та застосування.
Зв'язок з одноставковим тарифом, порівняльний
аналіз.**

**Олена Нич,
консультант з питань фінансового управління та ціноутворення,
директор департаменту з питань ціноутворення та фінансового управління**

м. Київ, 24-25 березня 2026 року

ІНСТИТУТ
РЕГІОНАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ

Методологія тарифоутворення у сфері теплопостачання (1)

Тарифи у сфері теплопостачання враховують значну кількість факторів, що спричиняє їх широку диференціацію. Сьогодні тарифи формуються:

1) в розрізі територіальних громад

ТГ 1

ТГ 2

ТГ 3...

2) за видами діяльності та надання послуг (сфера теплопостачання)

Виробництво
ТЕ

Транспортування
ТЕ

Постачання
ТЕ

Послуги з
постачання ТЕ

Послуги з
постачання ГВ

3) окремо для кожної системи автономного теплопостачання (САТ)

Виробництво ТЕ
джерелами, крім САТ

Виробництво
ТЕ САТ 1...

Постачання ТЕ
джерелами, крім САТ

Постачання
ТЕ САТ 1...

4) залежно від наявності ЦТП / ІТП

Транспортування
ТЕ без ЦТП

Транспортування
ТЕ з ЦТП

Постачання
ТЕ без ІТП

Постачання
ТЕ з ІТП

Методологія тарифоутворення у сфері теплопостачання (2)

Тарифи у сфері теплопостачання враховують значну кількість факторів, що спричиняє їх широку диференціацію. Сьогодні тарифи формуються:

5) за видами

Одноставкові
(Гкал, куб.м.)

Двоставкові (Гкал,
Гкал/год, куб.м.)

6) в розрізі груп споживачів (за потреби)

Населення

Бюджетні установи

Релігійні організації

Інші споживачі

7) з урахуванням інших особливостей

Виробництво
ТЕ на ТЕЦ,
ТЕС, АЕС

Виробництво
ТЕ на КГУ

Виробництво ТЕ
на установках з
АДЕ

Врахування
прибутку на
інвестиції,
підготовка ІП

Інші види діяльності,
як регульовані
(наприклад, ЦБВ) так
і неліцензовані
(щонайменше
абонентське
обслуговування)

Основні нормативно правові документи щодо формування тарифів у сфері теплопостачання (1)

■ Закони України (зі змінами)

- «Про теплопостачання» від 2 червня 2005 № 2633-IV
- «Про житлово-комунальні послуги» від 9 листопада 2017 № 2189-VIII
- «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» від 22 червня 2017 № 2119-VIII
- «Про особливості регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері теплопостачання під час дії воєнного стану та подальшого відновлення їх функціонування» від 29.07.2022 року № 2479-IX

■ Постанови НКРЕКП (зі змінами)

- Постанова НКРЕКП № 991 від 01.08.2017 «Про затвердження Методики формування, розрахунку та встановлення тарифів на теплову енергію, що виробляється на теплоелектроцентралях, теплових електростанціях та когенераційних установках», **Постанова НКРЕКП № 991**
- Постанова НКРЕКП № 990 від 01.08.2017 «Про затвердження Методики формування, розрахунку та встановлення тарифів на електричну та теплову енергію, що виробляється на атомних електростанціях», **Постанова НКРЕКП № 990**
- Постанова НКРЕКП № 2585 від 15.10.2015 «Про затвердження Порядку формування інвестиційних програм суб'єктів господарювання, які провадять господарську діяльність з виробництва електричної та (або) з виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплових електростанціях, атомних електростанціях та когенераційних установках», **Постанова НКРЕКП № 2585**

Основні нормативно правові документи щодо формування тарифів у сфері теплопостачання (2)

■ Постанови КМУ

- **Постанова КМУ № 869 від 01.06.2011** «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на комунальні послуги» (останні зміни *ПКМУ № 272 від 07.03.2025*), **ПКМУ № 869**
- **Постанова КМУ № 502 від 29.04.2022** «Деякі питання регулювання діяльності у сфері комунальних послуг у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану», **ПКМУ № 502 (без змін)**

■ Накази

- **Наказ Мінрегіону № 239 від 12.09.2018** «Про затвердження Порядку розгляду органами місцевого самоврядування розрахунків тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, а також розрахунків тарифів на комунальні послуги, поданих для їх встановлення», **Наказ № 239 (зі змінами)**
- **Наказ Мінрегіону № 162 від 17.07.2019** «Про затвердження Примірних форм, необхідних для розрахунку двоставкових тарифів на теплову енергію, послуги з постачання теплової енергії і постачання гарячої води», **Наказ № 162 (без змін)**
- **Наказ Мінрозвитку № 191 від 19.08.2020** « Про затвердження порядків розроблення, погодження та затвердження інвестиційних програм суб'єктів господарювання у сферах теплопостачання, централізованого водопостачання та водовідведення, ліцензування діяльності яких здійснюють Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації», **Наказ № 191 (без змін)**

Процедурні аспекти формування та встановлення тарифів у сфері теплопостачання для кінцевого споживача

Особливості функціонування підприємства	Тарифи	Орган регулювання	НПА	Планований період ІП / Тарифів	Строк подання заяви на ІП / Тарифи
Наявність власних ТЕЦ, ТЕС, АЕС, КГУ	Тариф на ТЕ, вироблену власними ТЕЦ, ТЕС, АЕС	НКРЕКП	Постанови НКРЕКП № 990, 991, 2585	Прогнозний, протягом якого мають бути виконані заходи / 12 кал. міс.	Не пізніше ніж за 2 міс. до дати закінчення діючої ІП / не пізніше ніж за 90 календарних днів до початку планованого періоду
Наявність власних установок АДЕ	Тариф на ТЕ, вироблену АДЕ	ОМС (також задіяне ДАЕЕ)	ЗУ Про теплопостачання ст. 20 Наказ № 191, ПКМУ № 869	ІП = тарифи = 1.10 – 30.09	Не пізніше ніж за 3 місяці до дати подання розрахунків тарифів / до 01.07
Наявність покупної ТЕ та/ або транспортування ТЕ іншими суб'єктами господарювання	Тарифи на виробництво ТЕ, Тарифи на транспортування ТЕ іншими суб'єктами господарювання	ОМС	Наказ № 191, 239, 162, ПКМУ № 869,	ІП = тарифи = 1.10 – 30.09	Не пізніше ніж за 3 місяці до дати подання розрахунків тарифів / до 01.07

Співпадіння строків подання унеможливорює врахування «свіжих» тарифів

Процедурні аспекти формування та встановлення тарифів у сфері теплопостачання для кінцевого споживача

Особливості функціонування підприємства	Тарифи / Плата	Орган регулювання	НПА	Плановані період ІП / Тарифів	Строк подання заяви на ІП / Тарифи
Наявність інших регульованих видів діяльності, зокрема ЦВВ	Тарифи на ЦВВ	НКРЕКП, ОМС	Постанови НКРЕКП від 14.09.2017 № 1131 від 10.03.2016 № 302, № 364 від 24.03.2016, Накази 191,239, ПКМУ №869	ІП = Тарифи = з 1 січня до 31 грудня	До 1.08 баз До 1.06 / Не пізніше ніж за 3 місяці до дати подання розрахунків тарифів / до 20.08
Наявність інших нерегульованих, неліцензованих видів діяльності	Абоненська плата, грн/аб./міс	-	ЗУ Про ЖКП	-	-
Тарифи на ТЕ, послуги з постачання ТЕ та постачання ГВ для кінцевого споживача	Тарифи на В, Т, П, послуги з постачання ТЕ, постачання ГВ	ОМС	Накази 191,239, 162 ПКМУ №869	ІП = тарифи = 1.10 – 30.09	Не пізніше ніж за 3 місяці до дати подання розрахунків тарифів / до 01.07

Одноставкові та двоставкові тарифи у сфері теплопостачання

Одноставкові тарифи – вартість одиниці ТЕ, послуг з постачання ТЕ, послуг з постачання ГВ, що не розподілена на умовно-змінну та умовно-постійну частини

Гкал, куб.м.

Двоставковий тариф на теплову енергію, послуги з постачання теплової енергії і постачання гарячої води - грошовий вираз двох окремих частин тарифу (умовно-змінної та умовно-постійної)

Умовно-змінна
частина - Гкал, куб.м.

Умовно-постійна
частина - Гкал/год

- Ліцензіатам **МОЖУТЬ** в установленому порядку встановлюватися двоставкові тарифи на ТЕ для всіх категорій споживачів.
- Суб'єкти господарювання **МОЖУТЬ** застосовувати двоставкові тарифи на послуги з постачання ТЕ, затверджені в установленому порядку. Встановлення двоставкових тарифів на послуги з постачання ТЕ здійснюється за умови встановлення двоставкових тарифів на ТЕ.
- Суб'єкти господарювання **МОЖУТЬ** застосовувати двоставкові тарифи на послуги з постачання гарячої води.
- Формування двоставкових тарифів на послуги з постачання ТЕ і постачання гарячої води здійснюється за умови наявності у ліцензіата, який є виконавцем комунальних послуг, двоставкового тарифу на ТЕ, розрахованого відповідно до вимог цього Порядку.
- Розрахунок двоставкового тарифу на послуги з постачання теплової енергії (гарячої води) проводиться окремо для кожної категорії споживачів (за їх наявності).

Обсяг відпуску – ВПЛИВ НА ТАРИФИ І ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

ІНСТИТУТ
МІСЦЕВОГО
РОЗВИТКУ

Приклад розрахунку тарифу 1 ст	Од. виміру	ВСЬОГО	Грн / Гкал
Паливо	грн	1232029,44	920,83
Електроенергія		135298,52	101,12
Інші витрати		505800,00	378,04
Прибуток на інвестиції		188312,80	140,75
Всього вартість		2061440,76	
Річна потреба в теплоті на опалення	Гкал	1338,0	
Тариф (в прикладі в розрахунку на корисний відпуск)	грн/Гкал		1540,74

1338 Гкал *
1540,74 =
2061440,76
Нарахування
лише в ОП

Приклад розрахунку тарифу 2 ст	Од. виміру	ВСЬОГО	Грн / Гкал
Паливо	грн	1232029,44	920,83
Електроенергія		135298,52	101,12
Інші витрати		505800,00	
Прибуток на інвестиції		188312,80	
Всього вартість		2061440,76	
Річна потреба в теплоті на опалення	Гкал	1338,0	
Приєднане теплове навантаження	Гкал/ год	0,7	
Тариф:			
Умовно-змінна частина (в прикладі в розрахунку на корисний відпуск)	грн/Гкал		1021,96
Умовно-постійна частина	Грн/Гкал /год / місяць		82632,48

1338 Гкал *
1021,96 +
0,7*82632,48
*12 =
2061440,76
Нарахування
і в ОП і в НП

Обсяг відпуску – ВПЛИВ НА ТАРИФИ І ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Порівняння з фактом при 1 ст тарифі	Од. виміру	В ТАРИФІ	85% від плану	70% від плану
Паливо	грн	1232029,44	1047225,03	862420,61
Електроенергія		135298,52	115003,74	94708,96
Інші витрати		505800,00	505800,00	505800,00
Прибуток на інвестиції		188312,80	188312,80	188312,80
Всього вартість		2061440,76	1856341,56	1651242,37
Річна потреба в теплоті на опалення / фактичний обсяг	Гкал	1338,0	1137,3	936,6
Тариф (в прикладі в розрахунку на корисний відпуск)	Грн /Гкал	1540,74		
Доходи	грн	2061440,7	1752224,64	1443008,53
Недофінансовано всього, у т.ч.:	грн	0,00	-104116,92	-208233,84
інші витрати		0,00	-75870,00	-151740,00
інвестиції		0,00	-28246,92	-56493,84

При неповному виконанні річного плану підприємство не зможе профінансувати в запланованому обсязі інші витрати та інвестиції

Обсяг відпуску – ВПЛИВ НА ТАРИФИ І ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Порівняння з фактом при 2 ст тарифі	Од. виміру	В ТАРИФІ	85% від плану	70% від плану
Паливо	грн	1232029,44	1047225,03	862420,61
Електроенергія		135298,52	115003,74	94708,96
Інші витрати		505800,00	505800,00	505800,00
Прибуток на інвестиції		188312,80	188312,80	188312,80
Всього вартість		2061440,76	1856341,56	1651242,37
Річна потреба в теплоті на опалення / фактичний обсяг	Гкал	1338,0	1137,3	936,6
Приєднане теплове навантаження	Гкал/год	0,7	0,7	0,7
Умовно-змінна частина (в прикладі в розрахунку на корисний відпуск)	грн/Гкал	1021,96		
Умовно-постійна частина	Грн/Гкал /год / місяць	82632,48		
Доходи	грн	2061440,7	1856341,56	1651242,37
Недофінансовано всього	грн	0,00	0,00	0,00

Навіть при неповному виконанні річного плану підприємство зможе профінансувати в запланованому обсязі інші витрати та інвестиції – застосовуючи для нарахування абонентською плати показник навантаження, врахований у розрахунку тарифів

Таким чином:

- Підприємства з двоставковими тарифами навіть при перевищенні планового обсягу відпуску теплової енергії над фактичним зможуть повністю фінансувати витрати, які не залежать від обсягів (умовно-постійні) та інвестиції (і інші потреби, що фінансуються з прибутку).

Але за умови нарахування умовно-постійної частини тарифу з використанням теплового навантаження, яке враховано у розрахунку тарифу.

- Підприємства з одноставковими тарифами при перевищенні планового обсягу відпуску теплової енергії над фактичним завжди не зможуть повністю фінансувати витрати, які не залежать від обсягів (умовно-постійні) та інвестиції (і інші потреби, що фінансуються з прибутку).

Вихід – максимально «зближати» плановий та фактичний обсяги відпуску в рамках чинного законодавства та/або переходити на 2ст тарифи

Дякую за увагу!

**Ми відкриті до співпраці в
інтересах суспільства!**

Інститут місцевого розвитку

www.mdi.org.ua

email: office@mdi.org.ua